

Mestarikeilaajat

Kuurosokeiden keilailun mestaruuskisat käytiin Tikkurilassa 26.10.2013. Kuvassa mitalistit vasemmalta oikealle: Kerstin Maksimainen (pronssia), Esko Jäntti (pronssia), Sari Isaksson (kultaa), Martti Avila (kultaa), Sinikka Hautalahti (hopeaa) ja Jaakko Evonen (hopeaa).

Omaisten sarjan voitti Marja-Liisa Avila, toiseksi tuli Päivi Jäntti. Joukkuekisassa saavutti kultaa Kuurosokeat Keilailijoiden eli KSK:n ykkösjoukkue (Isaksson, Hautalahti, Jäntti, Avila). Hopealle ylsi Suomen Kuurosokeat ry:n johtoryhmä (Risto Hoikkanen, Pirkko Lieko, Ritva Rouvinen, Kai Leinonen) ja pronssille KSK:n kakkosjoukkue (Lauri Mäkinen, Maksimainen, Jari Kankkunen, Evonen). Kuva: Marja-Liisa Avila. ♦

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

11
2013

Kansallispuku on kaunis perinne
Kela keskittää

Sisältö

Pääkirjoitus: Uusia rahoituskanavia tarvitaan.....	3
Kansallispuku on kaunis perinne.....	4
Kela keskittää tulkkauksen välitys- ja etätulkkaukspalvelut Turkuun.....	6
Teholiikkujen leiri Piispalassa.....	8
Vapausvalitahoitopaikka–Mitäpotilaanpitää tietää?.....	10
Saksassa osoitettiin mieltä kuurosokeiden oikeuksien puolesta.....	13
Uutta tietoa sisäkorvaistutemaailmasta.....	14
Tiedote: Hao-opasta vielä jäljellä.....	15
Porin kerhossa.....	16
DBNSK kokoontui Norjassa.....	18
ValmisPaula: Tähdet tähdistä kirkkaimmat.....	19
Mestarikeilaajat.....	20

Kannen kuvassa **Terhi Heikkilä** ja hänen tyttärensä **Mari** Suomen kansallispukukeskuksen järjestämässä Kansallispuvun syntymäpäivä -tapahtumassa 28.9.2013. Terhi Heikkilä on toiminut asiantuntijajäsenenä Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksessa, aikana ennen sääntömuutosta. Kuva: Suomen kansallispukukeskus/**Anneli Hemmilä-Nurmi**.

Vuoden viimeinen Tuntosarvi nro 12 ilmestyy viikolla 51. Aineisto 22.11. mennessä. Tuntosarvi nro 1 / 2014 ilmestyy viikolla 4, aineisto 20.12.2013 mennessä.

TUNTOSARVI
39. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Ulla Kungas, Paula Valminen, Ari Suutari, Jaakko Evonen (sihteeri) ja Tuija Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen kooste Känselfröten ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Uusia rahoituskanavia tarvitaan

Suomen Kuurosokeat ry:n talous on tällä hetkellä vakaa ja kasvavat ovat hyvät. Meillä on kuitenkin riskinä liian kapea rahoitus pohja.

Raha-automaattiyhdistys rahoittaa 46 % toiminnastamme. Avustusten myöntämiskriteerit ovat kiristyneet ja saadut varat eivät ole itsestäänselvyys. Avustusten hakijoiden lukumäärä kasvaa, joten rahoituksen saaminen on yhä epävarmempaa.

Toinen merkittävä rahoittajamme on Kansaneläkelaitos. Tuotamme kuntoutuspalveluita kuurosokeille aikuisille ja lapsille. Kela kilpailuttaa tietyin väliajoin palveluntuottajia ja melkein joka kilpailukierroksella sen palvelustandardit muuttuvat. Voimmeko jatkossa tarjota palveluitamme kilpailukykyisin hinnoin?

Kolmantena rahoituslähteenämme ovat kunnat. Tuotamme asumis- palveluita kuurosokeille asiakkaille. Tampereen kaupunki on meidän isoin maksajamme. Kaupungin talous on kuitenkin niin tiukka, että on suuren työn takana saada tasoko-

rotusta palvelumaksuihin. Toiminnan kustannukset kuitenkin nousevat koko ajan. Toimintakeskuksen remontointitarvekin on suuri.

Lahjoitusten ja testamenttien saaminen on yhä satunnaisempaa. Uusi varainhankintalupa on saatu vuosille 2013 – 2014. Keräystoiminta ei ole lähtenyt kunnolla käyntiin. Haluamme myös asiakkailta ja jäsenistöltä ideoita, kuinka voisimme jatkossa toteuttaa tehokkaammin varainhankintaa.

Autamme myös tarvittaessa testamenttien ja lahjoitusten tekemisessä. Ole yhteydessä minuun. Voit itse päättää, mihin varat suunnataan.

Tarvitaan yhteistyöverkoston tiivistä yhteistyötä. Kehittämistyöhön ja toiminnan uusien rahoituskanavien etsimiseen tulee panostaa jatkossa entistä enemmän.

Toivotan kaikille lukijoille mukavaa loppuvuotta. Ollaan yhteydessä.

Pirkko Lieko,
talousjohtaja ♦

Kansallispuku on kaunis perinne

Terhi Heikkilän ja hänen tyttärensä Marin kansallispuvut herättivät ansaittua huomiota Helen Keller maailmankonferenssin juhlavastaanotolla kesällä 2005. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Teksti: Terhi Heikkilä ja Taina Kangas

Suomen kansallispukukeskus järjesti viime syyskuussa jo perinteeksi muodostuneen Kansallispuvun syntymäpäivä -tapahtuman. Päivä oli omistettu kansallispuvuille ja kävijöillä oli hyvä tilaisuus pukeutua omaan kansallispukuunsa.

Päivän kohokohta oli upea kansallispukunäytös, jossa esiteltiin ennätysmäärä kansallispukuja. Kansallispukukonsultti **Taina Kangas** juonsi näytöksen esittelemällä puvut maakunnittain. Runsaslukuisimmin olivat edustettuna karjalaiset puvut, mutta mukana oli myös muutama hieman harvemmin esillä oleva puku kuten Leppävirran ja Rovaniemen puvut.

Kaksi erityisen kaunista asua keräsivät ihastuneita katseita. Ne olivat **Terhi Heikkilän** Tuutarin ja hänen tyttärensä **Marin** Tuuterin puvut. Pukujen esikuvat ovat Inkeristä, Tuutarin ja Tuuterin pitäjistä.

Terhi Heikkilä kertoo, että on aina kiinnostunut kansallispuvuista, niiden merkityksestä omaan historiaan ja kansallisuuteen.

- Halusin tehdä tyttärelleni Marille kansallispuvun siinä vaiheessa kun hän oli täysi-ikäinen ja kasvunsa kasvanut. Puvuksi valitsin Tuuterin naisen kansallispuvun. Marin puku valmistui vuonna 1998. Seuraavana vuonna tein itselleni Tuutarinpuvun. Valinta puvuiksi oli helppo,

Marin (vas) Tuuterin ja Terhin Tuutarin puvuissa on hyvin runsaasti värikästä kirjontaa niin rekkopaidoissa, hartuushameissa kuin esiliinoissakin. Kansallispukusanastossa (www.kansallispuvut.fi) rekko on "runsaasti kirjottu karjalaisen naisen paidan etumus" ja hartuus "olkaimellinen eli hartuuksellinen hame, jossa on lyhyen liivin tapainen hameen yläosa eri kankaasta kuin hame". Kuva: Suomen kansallispukukeskus/Anneli Hemmilä-Nurmi.

koska ne ovat niin näyttäviä molemmat. Niiden tekeminen oli melko työlästä, koska puvuissa on paljon kirjontaa ja yksityiskohtia.

Terhille kansallispuku merkitsee oman kansallisuuden ilmaisemista.

- Se on ihana perinne ja toivoisin, että pukuja käytettäisiin enemmän. Me olemme käyttäneet pukuja omissa sukujuhlissamme. Mari on myös konfirmoitu kansallispuvussa.

Helen Keller maailmankonferenssissa Tampereella kesäkuussa 2005 Terhin ja Marin kauniit kansallispuvut herättivät ihastusta.

- Ulkomaalaiset vieraat tulivat kysymään meiltä, että oletteko te Suomen intiaaneja vai Lapin eskimoita.

Terhin mielestä vammaisellakin on ihmisoikeuksien mukaisesti oikeus omaan identiteettiin ja oman kansallisuutensa ilmaisemiseen vaikkapa kansallispuvulla.

- Minua arvosteltiin aikoinaan siitä, että tein niin kalliin puvun vaikeavammaiselle, syntymästään kuurosokealle tyttärelleni. Minulle sanottiin, että hän voi vaikka sotke sen. Vastasin, että mitä siitä, voihan sinunkin tyttäresi ajaa autosi romuksi! ♦

Kela keskittää tulkkauksen välitys- ja etätulkkaukspalvelut Turkuun

Teksti: Kelan tiedote

Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelu siirtyi kunnilta Kelan hoidettavaksi 1.9.2010. Järjestämme tulkkaukspalveluja kuulovammaisille, kuulonäkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vammansa vuoksi tulkkauksta muun muassa työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin ja harrastuksiin. Kelan tulkkaukspalvelua käyttää noin 5200 asiakasta.

Vuoden 2014 alusta Kela keskittää välitystoiminnan Kelan Vammaisten tulkkaukspalvelukeskukseen (VATU-keskus) Turkuun. Yksikön tehtäväksi siirretään 1.1.2014 alkaen myös etätulkkaukspalvelun tuottaminen.

Tarjoamme yhdenmukaista palvelua asuinpaikasta riippumatta

Välitystoiminta siirretään Kelalle, koska tästä katsotaan olevan

paljon hyötyä asiakaspalvelun ja toiminnan kehittämisen kannalta. Kela myöntää asiakkailleen oikeuden tulkin käyttöön ja järjestää tarvittavat tulkkaukspalvelut, joten on luontevaa, että myös tulkkien välityspalvelu hoidetaan keskitetysti Kelasta. Siirrolla haluamme varmistaa asiakkaille yhdenmukaisen palvelun huolimatta siitä, missä asiakas asuu.

Etätulkkaukspalvelun kehittäminen jatkuu

Etätulkkauksen järjestämiseen on liittynyt monenlaisia haasteita. Tästä syystä päätimme siirtää myös etätulkkauksen tuottamisen Kelan omaksi toiminnaksi ja rakentaa uuden välityskeskuksen tiloihin studiot etätulkkauksta varten. Etätulkkauksessa tulkkaukstudiodien laitteilla, etätulkkausohjelmalla ja tietoliikenneyhteyksillä on ratkaiseva merkitys palvelun onnistumiseen eli erityisesti kuvan laatuun.

Omana toimintanamme voimme kehittää ja testata kaikkia palvelun laadun kannalta olennaisia asioita.

Työntekijöillä on monipuolista osaamista

Välitystoiminnan ja etätulkkauksen tuottamista varten olemme rekrytoineet VATU-keskukseen 31 uutta toimihenkilöä, joista noin puolella on tulkkitausta. Rekrytoinnissa kiinnitimme erityistä huomiota monipuoliseen osaamiseen ja asiakaskuntamme erityistarpeiden ymmärtämiseen. Ennen toiminnan alkua uudet toimihenkilöt saavat laajan perehdytyksen ja koulutuksen tehtäviinsä. Tavoitteenamme on tuottaa asiakkaillemme Kelan palvelumallin mukaista laadukasta ja jatkuvasti kehittyvää palvelua. Välitystoimintaa varten Turussa sijaitsevan VATU-keskuksen toimitiloja on myös laajennettu.

Miten Kelan välityskeskus palvelee?

Välitystoiminnan siirto Kelan palveluksi näkyy asiakkaille vuoden 2014 alusta pidempinä palveluainakoina sekä välityksessä että etätulkkauksessa. Tulkkaukstilauksen tekeminen tulee myös joustavamaksi, koska tulkkaukstilauksen voi tehdä myös illalla ja viikonloppuna ennalta arvaamattomaankin tapahtumaan. Välityskeskus voi aloittaa

tällöin tulkin hakemisen heti tilauksen saavuttua. Erillistä päivystävää välityskeskusta ei enää ole.

Suurin asiakkaalle näkyvä muutos välitystoiminnan siirrossa on välityskeskuksen yhteystietojen muuttuminen ja henkilökohtaisen asiointimahdollisuuden poistuminen. Uusista palveluajoista ja välityskeskuksen yhteystiedoista tiedotetaan jokaiselle asiakkaalle joulukuussa lähetettävällä kirjeellä. Etätulkkauksta käyttävä asiakas voi jatkossa hoitaa etätulkkauksiasioinnin ja tulkkaukstilauksen tekemisen samalla yhteydenotolla.

Kelan välityskeskuksen palveluajat 1.1.2014 alkaen:

ma-pe klo 7.30-20.00
la klo 8.00-15.00
su ja pyhinä klo 9.00-13.00

Etätulkkauksen palveluajat vahvistetaan myöhemmin.

Mistä saan lisätietoa muutoksista?

Kela uudistaa vammaisten tulkkaukspalvelua koskevat nettisivut loppuvuoden aikana ja uudistettu www.kela.fi/vatu -sivusto julkaistaan 1.1.2014. Lisäksi tulkkaukspalveluiden esite päivitetään sekä julkaistaan uusi esite etätulkkauksesta. ♦

Teholiikkujen leiri Piispalassa

Teksti: Jari Kankkunen. Kuvat: Esko Jäntti

Piispalan luonto- ja liikuntakeskus Kannonkoskella tarjosi loistavat puitteet liikuntaleiriä varten 5.-8.8.2013. Meitä kuurosokeita oli matkassa kahdeksan, mukaan lukien leirin vetäjät **Merja Kaarnaoja** ja **Esko Jäntti**. Mukana oli myös Eskon vaimo **Päivi**. Miehiä oli viisi ja naisia kolme, tulkkeja taas 11.

Ensimmäisenä päivänä ehdimme tutustua Piispalaan ja tehdä vielä kävelyretken läheiselle laavulle Kivijärven rannalla. Laavulla joimme mehut ja saimme kuulla, miten kunikin kesä oli kulunut.

Seuraavana aamuna olikin sitten jännää luvassa: melontaa intiaani-

kanootilla. Kiikkerä kanootti, märkä vesi ja implantti tai kuulolaite ei ihan kylmiltään kuulostanut kovin hyvältä yhdistelmältä! Sitten kävi ilmi, että kanootti on kyllä herkkäliikkeen, mutta silti sen kaataminen ainakin jonkin verran tahallisuutta vaatii. Melonta upeassa, aurinkoisessa ja melkein tyynessä säässä oli hieno kokemus.

Ruokailun jälkeen otettiin käyttöön järeämpi aseistus: kirkkovene. Kirkkoon emme sillä matkanneet sen paremmin kuin Sulkavan soutuihin-kaan, vaan otimme tyypit ihan vain Kivijärvellä.

Jos puolella soutajista on kuulonäkövamma, voisi kuvitella tahdissa pysymisen haastavaksi. Vaan ei,

Ylh.vas. Laavulla kerrotaan kuulumisia. Ylh.oik. Valmiina kirkkovenesoutuun. Viereisellä sivulla tandempyöräilijät Esko Jäntti (istumassa), Lauri Mäkinen, Sanna Paasonen, Jari Kankkunen ja Seppo Kamppinen.

sillä "talon puolesta" tullut perämiehemme antoi tahtia huutamisen sijaan täryttämällä kädellä venettä. Mielleyhtymää orjakaleeriin ei voinut välttää, mutta soutu sujui yllättävän hyvin tahdissa!

Samana iltana kävimme vielä keilaamassa hallissa, jossa oli sopivasti neljä rataa.

Aamulla oli taas uudenlainen haaste edessä – tandempyöräily. 46 km:n lenkille oli varattu sekä aikaa että evästä. Pyöräily tuntui takapenkiltä katsottuna hiukan hurjalta – olivathan ohjauslaitteet edessä! Yritin kyllä neuvotella tulkkini kanssa siitä, kumpi istuu edessä. Sain kuitenkin tyytyä perämiehen rooliin.

Pysähdyimme muutaman kerran matkalla pitäen myös pidemmän ruokatauon Huopanankosken rannalla. Tulkkini kanssa mietimme, mikä se huopana voisi olla – lintu vai kala?

Omalla kohdallani pyöräily päättyi yllättäen tähän, kun kramppi iski rei-

teen. Muutoin pyöräily sujui hyvin, eikä kukaan valittanut, että olisi edes pyrstö kipeänä pyöräilyn jälkeen.

Samana iltapäivänä ukkosti ja satoi, ainoan kerran leirin aikana. Tuolloin olimme sisällä liikuntasalissa venyttelemässä Merjan johdolla. Olipa hyvin järjestetty, venyttely oli aivan ohjelman mukainen eikä sateen satelema!

Illalla kävimme vielä rantasaunassa, ja sen yhteyteen kuului tietysti uinti ja takkamakkaralla herkuttelu.

Viimeisenä aamuna, ennen lähtöä kokeilimme vielä frisbeegolfia.

Itselleni liikuntaleiri oli uudenlainen ja mielenkiintoinen kokemus. Leirillä oli rento ja välitön tunnelma. Siitä jäikin paljon mukavia ja hauskoja muistoja.

Niin, se huopana. Se ei ole sen paremmin lintu kuin kalakaan, vaan pelkästään paikan nimi. Ainakin jos Googleen on uskominen. ♦

Vapaus valita hoitopaikka

– Mitä potilaan pitää tietää?

Teksti: Leena Filpus. Kuva: STM

Ensi vuoden alusta potilas saa valita, missä hänen vaivaansa hoidetaan. Ulkomailta annettua hoidosta saa Kela-korvauksen, matkat on maksettava itse.

Potilaan vapaus valita hoitopaikkansa laajenee ensi vuoden alusta, kun potilasdirektiivi ja terveydenhuoltolain viimeinen vaihe tulevat voimaan. Tämä tietää sitä, että terveyspalveluja saa toisesta EU- tai Eta-valtiosta ja Sveitsistä samoin perustein kuin kotimaassa.

Ulkomaille voi hakeutua hoitoon suomalaisen lääkärin läheteellä tai ottamalla suoraan yhteyttä haluamaansa hoitopaikkaan.

– Hoidosta maksetaan ensin itse ja haetaan myöhemmin korvausta Kelasta. Kun hoitoon hakeutuu oma-aloitteisesti, korvaus on samansuuruinen kuin jos olisi käyttänyt Suomessa yksityisen lääkäriaseman palveluja. Korvausten suuruus kannattaa selvittää etukä-

Noora Heinonen ja leikkimaapallo. Ensi vuoden alusta potilas voi tiettyin ehdoin valita hoitopaikan myös ulkomailta.

teen, ettei tule jälkikäteen yllätyksiä, Kelaan sijoitetun Rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspisteen päällikkö **Noora Heinonen** sanoo.

Vain sellaisista hidoista saa korvauksia, jotka ovat suomalaisen terveydenhuollon palveluvalikoimissa eli joita järjestetään tai korvataan Suomessa julkisin varoin. Esimerkiksi homeopatia tai MS-taudin hoitoon joissain maissa käytettävä kaulalaskimoiden pallolaajennushoito eivät kuulu lakisääteisesti korvattaviin.

Asiakirjat potilaan kontolla

Potilaan vastuulla on huolehtia siitä, että kaikki tiedot hänen hoidoistaan liikkuvat maiden välillä. Asiakirjojen käännättäminen paikalliselle kielelle samoin kuin mahdollinen tulkkipalvelujen käyttö pitää maksaa omasta pussista.

– Kela ei korvaa myöskään matkoja ulkomaille, ainoastaan lähimpään hoitopaikkaan Suomessa. Suosittelemme ottamaan matkavakuutuksen, jonka perusteella voi saada tarvittaessa esimerkiksi ambulanssilennot Suomeen, Noora Heinonen jatkaa.

Sekin kannattaa huomioda, että suomalainen potilasvakuutus ei kata ulkomailta annettua hoitoa. Potilasvahinkokorvaukset menevät aina hoitoa antavan valtion potilasvakuutuksen mukaan.

Sellaisessa tilanteessa, että potilaan tarvitsemaa hoitoa ei julkinen terveydenhuolto voi järjestää hoitotakuulainsäädännön mukaisesti Suomessa, on potilaalla oikeus saada ennakkolupa maksusitoumuksesta hoitoon ulkomailta. Ennakkolupaa haetaan Kelasta.

Suomessakin saa valita

Hoitopaikan valinnanvapaus laajenee myös Suomessa. Jatkossa

potilas voi valita hoitopaikkansa kaikista Suomen julkisista terveysasemista ja sairaaloista. Terveysasema valitaan edelleen vuodeksi kerrallaan, mutta se voi olla vaikka naapurikunnassa.

– Potilaalla on myös oikeus saada hoitosuunnitelmansa mukaisia hoitoja muuallakin kuin valitsemallaan terveysasemalla, esimerkiksi lomaillessaan kesämökkipaikkakunnallaan, lääkintöneuvos **Jukka Mattila** sosiaali- ja terveysministeriöstä sanoo.

Potilas voi hakeutua myös erikoissairaanhoidon toivomaansa sairaalaan toiselle puolen Suomea. Erikoissairaanhoidon tarvitaan edelleen lääkärin lähete.

– Jos potilaan toivomassa hoitopaikassa löytyy tarvittavaa osaamista, lääkärin tehtävänä on kirjoittaa lähete. Moni toivoo varmasti jatkossakin lääkärin suositusta hoitopaikasta, mutta potilas päättää, Mattila sanoo.

Potilaan kannalta lakimuutos on tervetullut. Esimerkiksi ikääntynyt voi mennä pitkää toipumista vaativaan leikkaukseen lähisairaalan sijaan lastensa lähelle. Matkat tosin korvataan Suomenkin sisällä vain kotia lähimpään hoitopaikkaan.

- ♦ Potilas saa hakea terveyspalveluja toisesta EU-valtiosta ja saa aiheutuneisiin kustannuksiin korvauksia kuten vastaavassa tilanteessa kotimaassaan.
- ♦ Päävastuu terveyspalvelujen järjestämisestä on potilaan kotimaalla.
- ♦ Kun potilas hakeutuu omaehtoisesti hoitoon ulkomaille, hän maksaa hoitokustannukset itse. Jälkikäteen haettava Kela-korvaus on samansuuruinen kuin jos potilas olisi käyttänyt Suomessa yksityistä terveydenhuoltoa. Matkakustannukset korvataan vain lähimpään hoitopaikkaan Suomessa.
- ♦ Ulkomaille äkillisesti sairastunut saa hoidon paikallisella asiakasmaksulla, kun näyttää Kelan myöntämää eurooppalaista sairaanhoitokorttia. Sairaala laskuttaa hoidon kustannuksista Suomea. Mikäli potilas maksaa hoidosta itse, kustannukset korvataan samantasoisesti kuin jos potilas olisi käyttänyt kotikuntansa julkista terveydenhuoltoa.
- ♦ Potilaalla on oikeus saada maksusitoumus hoitoon ulkomaille, jos potilaan tarvitsemaa hoitoa ei julkinen terveydenhuolto voi hoitota-

kuulainsäädännön mukaisesti järjestää Suomessa.

- ♦ Potilaalla on oikeus valita hoitopaikakseen mikä tahansa terveysasema tai sairaala Suomessa. Matkakorvauksia saa vain lähimpään hoitopaikkaan.
- ♦ Erikoissairaanhoidon vaaditaan edelleen lähete. Jos potilas haluaa tiettyyn terveydenhuollon yksikköön, lääkärin on kirjoitettava lähete, mikäli yksikössä annetaan potilaan tarvitsemaa hoitoa.
- ♦ Hoitoa annetaan jatkossakin aina lääketieteellisin perustein. Myös kotikunnan ulkopuolelta tulevat potilaat ovat samassa hoitojonossa oman kunnan potilaiden kanssa. Hoitotakuu on voimassa.
- ♦ Valitsemansa terveysaseman potilas saa vaihtaa aikaisintaan vuoden kuluttua. Toisella paikkakunnalla on oikeus käyttää terveyspalveluja oman hoitosuunnitelman mukaisesti silloin, kun oleskelu toisella paikkakunnalla sitä edellyttää.
- ♦ Lisätietoja: Rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste, www.kela.fi/yhteyspiste ja www.stm.fi/hoitopaikan_valinta. ♦

Saksassa osoitettiin mieltä kuurosokeiden oikeuksien puolesta

Teksti ja kuvat: EDbU Newsflash 3

Saksan pääkaupungissa Berliinissä järjestettiin 4. lokakuuta tiettävästi ensimmäinen mielenosoitus aiheesta kuurosokeus. Yli 200 ihmistä osallistui mielenosoitusmarssille kuurosokeiden oikeuksien puolesta. Mielenosoittajien jalkoihin oli kiinnitetty kahle ja pallo symboloimaan yksinäisyyttä, joka on kuin vankila. Sekä suuri yleisö että media seurasivat herkeämättä marssin kulkua sen alusta loppuun. Mielenosoitusmarssin sekä Sak-

Mielenosoitukseen osallistui yli 200 ihmistä. Osa kantoi ketjua ja palloa, jotka symboloivat yksinäisyydestä johtuvaa eristäytyneisyyttä, kuin vankilaa.

san parlamenttirakennuksen edustalla pidettyjen puheiden toivotaan vaikuttavan siihen, että kuurosokeiden yhteisön ja Saksan hallituksen välille syntyy sopimus ja että Saksan 2500-6000 kuurosokeaa odottaa parempi tulevaisuus.

Euroopan kuurosokeiden liitto (EDbU) antoi tukensa marssille ja lähetti tervehdyksensä puheenjohtaja **Sanja Tarczayn** johdolla. ♦

Uutta tietoa sisäkorvaistutemaailmasta

Teksti: Jaakko Evonen

Implanttiseminaari "Ääntä ja kosketuksia – arkielämän tutkimuksia" pidettiin lirkissä 15. lokakuuta. Esillä oli alan tutkimuksia sekä implantinkäyttäjien omia kokemuksia. Seminaarin työryhmässä olivat mukana **Daniel Aalto, Maritta Autio, Marja Laitala, Stina Ojala, Russ Palmer, Anne Palo, Eila Särkimäki, Sanna Tuomaala ja Riitta Lahtinen.**

Tervehdyssanat kertoi KT kommunikaatiopäällikkö Riitta Lahtinen Suomen Kuurosokeat ry:stä. TkT Daniel Aalto Helsingin yliopistosta piti ensimmäisen luento-osuuden, jossa aiheena olivat puheen sävyt sisäkorvaistutteella. Hän kertoi, miten kuuleminen sisäkorvaistutteella tapahtuu: kuulohermo ottaa vastaan sähköisiä pulsseja mikrofonia. Äänet on mahdollista havaita, koska kanavien välillä on eroja voimakkuustasoissa. Aallon mukaan havaintoja on mahdollista täydentää tunto- ja näköaistin avulla.

Riitta Lahtinen esitteli haptiisien ja kehoviestien käyttöä heräämössä. Ideana on, että niitä voi käyttää kommunikoinnin tukena hoitohenkilökunnan kanssa, sillä joissakin tilanteissa kuuleminen voi olla haastavaa eikä apuvälineitäkään aina ole mahdollista käyttää. Haptiiseja tuotetaan keholle, yleensä käsivarteen. Lahtisen mukaan hoitohenkilökunta oli suhtautunut haptiisien käyttöön positiivisesti ja he olivat kiinnostuneita opiskelemaan niitä lisää. Hoitajalta oli tullut palautetta, että viestejä voi käyttää jatkossa muidenkin potilaiden kanssa. Esi-tyksen lopuksi Lahtinen esitteli yhdessä Maritta Aution kanssa haptiisien tekemistä.

Seuraava luento käsitteli laulamissa tapahtuvia muutoksia Usherin syndroomaa sairastavilla potilailla ennen ja jälkeen sisäkorvaistuteleikkauksen. Luennon alustivat tutkija FT Stina Ojala Turun yliopistosta ja musiikkiterapeutti Russ Palmer. Ojalan mukaan kuulovammalla on vai-

kutusta monen tavoin kuulemiseen, kuten ajoitukseen sekä äänenkorkeuden ja äänenvoimakkuuden säätelyyn. Ääni on kuultava ennen kuin sen voi tuottaa. Esille tuli, että laulamissa tärkeitä seikkoja ovat muun muassa rytmissä pysyminen ja ajoituksen täsmällisyys.

Seminaarissa kuultiin myös implantinkäyttäjien kokemuksia. Kaksi implanttia saanut Palmer kertoi, että oman äänen kontrolli, rytmin havaitseminen ja äänenkorkeuden säätely ovat tulleet tarkemmaksi implanttien saamisen jälkeen. Myös vokaalit ja konsonantit ovat selkeytyneet ja äänen tunteikkuus on parantunut. Hänestä implantit ovat omalta osaltaan helpottaneet musiikin tekoa verrattuna aikaan, jolloin hänellä olivat käytössä korvantauskuulokojeet.

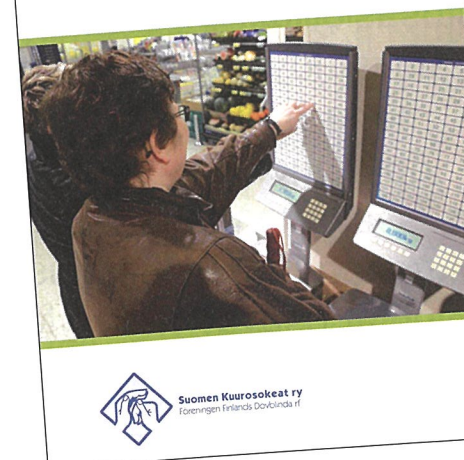
Anne Palo totesi, että implanttien

myötä äänimaailma on muuttunut rikkaammaksi, sillä nykyisin hän kuulee esimerkiksi lintujen laulua ja suojatien merkkiääniä. Lisäksi hän kertoi kuuntelevansa usein radiota ja käyttävänsä puhelinta. Hän muistutti kuitenkin, että kuuleminen on yksilöllistä.

Lopuksi oli vuorossa paneelikeskustelu, jonka veti toimittaja **Jaakko Evonen** Suomen Kuurosokeat ry:stä. Vuoropuhelu oli vilkasta ja yleisökysymyksiä esitettiin paljon tutkijoille ja implantinkäyttäjille. Keskustelua herättivät esimerkiksi implantin hankintaan liittyvät asiat ja alan tutkimusten tulevaisuuden haasteet.

Tilaisuus taltioitiin ja on kuunneltavissa linkistä, joka löytyy yhdistyksen [www-sivuilla](http://www.sivuilla.com/kommunikointipalvelujen_alta_kohdasta_tutkimus) kommunikointipalvelujen alta kohdasta tutkimus. ♦

Perustietoa henkilökohtaisesta avusta

Hao-opasta vielä jäljellä

Perustietoa henkilökohtaisesta avusta-opas ilmestyi helmikuun Tuntosarven keskiaukeaman liitteenä. Mikäli lehti on jäänyt jostain syystä tulematta, opas on hävinnyt tai tarvitset lisäkappaleita niin ota yhteyttä tiedotukseen tiedotus@kuurosokeat.fi. Opasta on vielä jäljellä noin 100 kappaletta. Henkilökohtaisen avun opas löytyy myös yhdistyksen [www-sivuilla](http://www.sivuilla.com) ja siitä on tehty versiot kaikilla Tuntosarven ilmestymistavoilla. ♦

Porin kerhossa

Porin kerholaisia 9.10.2013. Istumassa vasemmalta: Sinikka Suonsyrjä, Kalevi Raitanen, Eila Raitanen ja Saara Sorvali. Seisomassa vasemmalta: Ritva Hallikainen, Viljo Nordvall, Risto Lepistö, Anja Salminen, Saini Lepistö ja Eva Koivula. Kerhotapaamisessa olleet kolme tulkkia eivät ole kuvassa mukana.

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Vierailin Porin kerhossa loka-kuun toisena keskiviikkona. Tullessani paikalle Satakunnan näkövammaisten toimistolle kerhonvetäjä **Saini Lepistön** puoliso **Risto** askarteli rikkoutuneen ovikellon kimpussa. Kerhon alettua Risto vaihtoi roolia talonmiehestä emännäksi ja läksi huolehtimaan kerhon kahvituksesta.

Kerho alkoi totuttuun tapaan Sainin tiedotusasioilla. Apuvälinemessuille ei aluksi löytynyt halukkaita lähtijöitä, mutta harkinnan jälkeen kerhon loppupuolella muutama tuumi jo saattavansa sinne tulla. Satakunnan näkövammaisten 80-vuotisjuhlat osuvat yhdistyksen syyskokouksen kanssa samaan aikaan. Saini kertoi tulossa olevista

henkilökohtaisen avun seminaarista ja Kelan tulkkauspalvelun asiakastilaisuudesta, joihin hän itse aikoi osallistua.

Henkilökohtaisen avun todettiin Satakunnan alueella toimivan hyvin. Myös tulkkauspalveluun on oltu tyytyväisiä, siksi palveluiden keskittäminen Turkuun pelottaa. ”Tuleeko Turkuun liian ahdasta, säilyykö tulkkirinki”, kuului huolestuneita kysymyksiä. Sen sijaan paikallinen matkapalvelu ei saanut kiitosta.

– Raumalla on kortit, joilla asiakas maksaa matkan. Porissa ja Ulvilassa maksetaan matkat ensin itse ja sitten haetaan niistä korvausta. Raha tulee tilille vasta pitkän ajan kuluttua. Kyllä siinä saa välillä laskea tarkkaan rahojaan, että riittävätkö ne taksimatkaan, Saini puhisi.

Risto kantoi voileipää, pullaa ja kahvia pöytään.

– Olen ollut emäntänä kerhossa jo vuodesta 2000. Sitäkin ennen auttelin kaikessa, missä tarvittiin. Silloinen emäntä lähti mukaan työelämään ja minä tuumin, että voisin hyvin ottaa tehtävän hoitaakseni, kun muutenkin olen aina paikalla, Risto kertoi.

Kahvin ja tarjoilujen innoittamana joukon vanhin, 94-vuotias **Saara Sorvali** kajautti kovaan äänen kii-

toslaulun. Hän on syntynyt Pohjanmaalta, mutta muutti aikoinaan Poriin työn perässä.

– Paljon olen kokenut ja nähnyt. Nyt on ajatuksen aika. Siitä olen kiitollinen, että vielä pääsen liikkumaan ja käymään asioilla ja kerhossa.

Saara Sorvali harmittelee ainoastaan sitä, että kuulo on melkein mennyt, muiden puheesta ei saa enää selvää eikä kuulolaitteista-kaan ole apua. Näköä on onneksitallella niin, että lehtiä voi lukea, kun valaistus on oikein suunnattu.

Harrastuksista puhuttaessa **Ritva Hallikainen** kertoi innoissaan, kuinka hän kihlattunsa **Sepon** kanssa remontoi puutaloa ja tekee pihahommia. Tontilla on iso kuusi, jonka alle pääsee vaikka piiloon, niin tuuheiksi sen oksat ovat kasvaneet.

– Syksyllä siellä on tunnelmallista kynttilänvalossa, oksat suojaavat sateelta ja kukaan ei näe. Olemme grillanneet kuusen alla monta monituista kertaa.

Lehtiasioitakin käytiin läpi ja päivitettiin tilauksia. Keskustelu kävi vilkkaana ja aika riensi niin, että vammaispysäköinti-aihe jäi kokonaan käsittelemättä. Siitä lisää toisella kertaa. ♦

DBNSK kokoontui Norjassa

Teksti ja kuva: Seppo Jurvanen

DBNSK:n (Pohjoismaiden kuurosokeiden yhteistyökomitea) kokous oli Norjan Hurdalissa perjantaista sunnuntaihin 11.-13.10.2013. Kokous pidettiin Norjan näkövammaisjärjestön omistamassa Hurdalssenterissä, joka toimii kurssi-, kuntoutumis-, kokous- ja virkistymispaikkana. Se on kauniilla paikalla Hurdaljärven rannalla.

Ryhmäkuvassa on pohjoismaisten kuurosokeusjärjestöjen hallitusten puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, jotka muodostavat yhteistyökomitean. Takarivissä vasemmalta: Peter Rydberg (Tanska), Karen-Dorte Skyggebjerg (Tanska), Tuula Hartikainen (Suomi), Pontus Degsell (Ruotsi), Guðlaug Erlendsdóttir (Islanti), Seppo Jurvanen (Suomi) ja Geir Jensen (Norja). Eturivi vasemmalta: Linda Eriksson (Ruotsi), Jorunn Elvebakk (Norja), Kari Engan (Norja), Åshild Johansen (Norja). ♦

Tähdet tähdistä kirkkaimmat

Teksti: Paula Valminen

Tartun tähtiä sakaroista ja kutsun sinut mukaan eräänlaiselle tähtiradalle, tähtiseikkailuun.

Sukellamme muutaman vuosikymmenen taakse ja aloitamme Linnasta. Siis **Väinö Linnasta**. Hän pisti Tuntemattomassa sotilaassa sotamies **Hietasen** miettimään tähtien tarpeellisuutta. Tai niiden tarpeettomuuttahan tuo pohti.

Sitten tuli **Annikki Tähden** vuoro laulaa balladia Olavinlinnasta. Oikea iskelmästähti syttyi ja tyrmään suljetun neidon kohtalo puistattaa vieläkin ajan hampaan rahistessa esityksen lomassa.

Palaamme takaisin Linnaan ja tähtitaivaalle, tai sen alle. Täällä Pohjantähden alla -trilogia on taipunut kirjasta elokuvaksi ja se on tähditetty tutuilla näyttelijöillä.

Pysymme vielä kirjallisuuden ja elokuvan maailmassa: puoli vuosisataa sitten kirjailijatahtemme **Mika Waltari** sijoitti Tähtitorninmäellä tähdet kertomaan komisariolle totuuden murhatragediasta. Tietysti

elokuvatähdetkin pääsivät myöhemmin töihin.

Annamme vuoron jälleen laululle, Täällä Pohjantähden alla, oikein kaksiaanisesti **Tapio Rautavaaran** ja **Petri Laaksosen** tapaan. Tähti on sama, vain sävelmät ja laulajat eri aikakaudelta.

Urheilutähtiä ei vielä ole mainittu. Sillä tähtitaivaalla loistaa monta kirkasta tähteä kautta aikojen. Minulle kirkkain on ehdottomasti itse **Leo-Pekka Tähti**. Minkä tähden? Hei, kelaa vähän!

Tämä ei ole pilkantekoa, sillä saavutustensa eteen Leo-Pekka Tähti on kulkenut pitkän tien, eikä se aina ole ollut yhtä tähtinen kuin miltä se äkkiä vilkaisten näyttää.

Vaikka Tähteä ei taannoin valittu Vuoden urheilijaksi, se ei yhtään vähennä hänen loistettaan. Periksiantamattomuudellaan hän näyttää esimerkkiä monelle nuorelle.

Itsenäisyyspäivänä Linnan juhlissa loistavat sitten sinne kutsutut eri alojen tähdet. Ja tähtitaivaan Otavassa tuikkivat aina ne seitsemän tähteä. ♦